

YURT İÇİ VE YURT DIŞINDA ÖĞRETİM ELEMANI VE ARAŞTIRMACI DESTEKLEME PROGRAMLARINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - Bu Usul ve Esaslar, Türk vatandaşı öğretim elemanlarının yurt dışındaki, yabancı uyruklu doktora öğrencisi veya doktora sonrası araştırmacıların ise yurt içindeki yükseköğretim kurumlarında araştırma yapmak üzere desteklenmelerine ilişkin hususları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Dayanak

MADDE 2 - Bu Usul ve Esaslar, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesi, ek 33 üncü maddesi ile 21/12/2024 tarihli ve 7535 sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (E) işaretli cetvelin 53 üncü sırasının (g), (h), (ı), (i) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 -

Bu Usul ve Esaslarda geçen;

a) Araştırma Görevlisi: Yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim elemanını,

b) Doktor Öğretim Üyesi: Doktora çalışmalarını başarı ile tamamlamış, tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık unvanını veya Üniversitelerarası Kurulun önerisi üzerine Yükseköğretim Kurulunca tespit edilen belli sanat dallarının birinde yeterlik kazanmış olan akademik unvana sahip öğretim elemanlarını,

c) Öğretim Elemanı: Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlilerini,

ç) Öğretim Üyesi: Yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve doktor öğretim üyelerini,

d) Program: Yurt içi ve yurt dışında öğretim elemanı ve araştırmacı destekleme programlarını,

e) YÖK: Yükseköğretim Kurulunu,

f) YÖK Bursları Takip Şubesi: Üniversite Rektörlüğünce YÖK tarafından verilen desteklere ilişkin iş ve işlemleri takip etmek ve yürütmek amacı ile Personel Daire Başkanlığı veya uygun görülecek bir daire başkanlığı bünyesinde oluşturulan şubeyi,

g) Yükseköğretim Kurumu: Yurt içinde eğitim veren üniversiteleri ve yüksek teknoloji enstitülerini,

ifade eder.

Başvuru Şartları

MADDE 4 –

(1) Araştırma Görevlisi Kadrosunda Görev Yapan Doktora Öğrencilerinin Tez Konuları Hakkında Araştırma Yapmak Üzere Yurt Dışına Gönderilmelerine İlişkin Başvuru Şartları (Genç Beyinler Programı-GEP)

- a)** T.C. vatandaşı olup halen bir devlet yükseköğretim kurumunda araştırma görevlisi olarak çalışıyor olmak,
- b)** YÖK tarafından belirlenmiş öncelikli alanlarda doktora eğitiminin tez aşamasına geçmiş olmak,
- c)** Son 3 yıl içerisinde yapılan YÖKDİL, YDS, E-YDS'den veya ÖSYM tarafından eşdeğerliği kabul edilen uluslararası bir yabancı dil sınavından, çalışmanın yapılacağı dilden, en az 75 puan aldığını gösterir dil sınav sonucunu belgelendirmek,
- ç)** Erkek adaylar için askerlikle ilişkisi bulunmamak (Askerliği yapmış, tecil edilmiş veya tecil edilebilecek durumda bulunmak),
- d)** Başvuru tarihi itibarıyla doktora eğitimine son üç yılda başlamış olmak,
- e)** University Ranking by Academic Performance (URAP), Times Higher Education (THE), Academic Ranking of World Universities (Shanghai) ve World University Rankings (QS) tarafından yapılan dünya üniversite sıralamalarında, son 3 (üç) yıl içerisinde ilk 700 içerisine giren üniversitelerden birinden en az bir-en fazla üç ay için Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek alanlarda akademik çalışma yapmak üzere davet mektubu almak.

(2) Doktora Eğitimini Tamamlamış Araştırma Görevlisi veya Dr. Öğretim Üyelerinin Doktora Sonrası Çalışmalar İçin Yurt Dışına Gönderilmesine İlişkin Başvuru Şartları (Doktora Sonrası Araştırma Programı-DOSAP)

- a)** T.C. vatandaşı olup halen bir devlet yükseköğretim kurumunda doktora eğitimini tamamlamış Araştırma Görevlisi veya Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışıyor olmak,
- b)** Başvuru tarihi itibarıyla, doktora derecesini son 3 yılda almış olmak,
- c)** Son 3 yıl içerisinde yapılan YÖKDİL, YDS, E-YDS'den veya ÖSYM tarafından eşdeğerliği kabul edilen uluslararası bir yabancı dil sınavından, çalışmanın yapılacağı dilden, en az 80 puan aldığını gösterir dil sınav sonucunu belgelendirmek,
- ç)** Erkek adaylar için askerlikle ilişkisi bulunmamak (Askerliği yapmış, tecil edilmiş veya tecil edilebilecek durumda bulunmak),
- d)** University Ranking by Academic Performance (URAP), Times Higher Education (THE), Academic Ranking of World Universities (Shanghai) ve World University Rankings (QS) tarafından yapılan dünya üniversite sıralamalarında, son 3 (üç) yıl içerisinde ilk 700 içerisine giren üniversitelerden birinden en fazla dokuz ay süre için Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek alanlarda akademik çalışma yapmak üzere davet mektubu almak.

(3) Öğretim Üyelerinin Yurt Dışı Akademik İzin (Sabbatical) Kapsamında Araştırma Yapmak Üzere Yurt Dışına Gönderilmelerine İlişkin Başvuru Şartları (Akademik Birikim Programı-AKAP)

- a) T.C. Vatandaşı olup halen bir devlet yükseköğretim kurumunda öğretim üyesi kadrosunda çalışıyor olmak,
- b) 2547 sayılı kanunun ek 33 üncü maddesi kapsamındaki ücretli izin dönemlerinde olmak,
- c) Son 3 yıl içerisinde yapılan YÖKDİL, YDS, E-YDS'den veya ÖSYM tarafından eşdeğerliği kabul edilen uluslararası bir yabancı dil sınavından, çalışmanın yapılacağı dilden, en az 80 puan aldığını gösterir dil sınav sonucunu belgelendirmek,
- ç) University Ranking by Academic Performance (URAP), Times Higher Education (THE), Academic Ranking of World Universities (Shanghai) ve World University Rankings (QS) tarafından yapılan dünya üniversite sıralamalarında, son 3 (üç) yıl içerisinde ilk 700 içerisine giren üniversitelerden birinden en fazla dokuz ay süre için, 12 inci Kalkınma Planındaki öncelikli alanlarda akademik çalışma yapmak üzere “Misafir Araştırmacı” veya dengi bir statüde davet mektubu almak.

(4) Yabancı Uyruklu Doktora Öğrencisi veya Doktora Sonrası Araştırmacıların Yurt İçindeki Bir Yükseköğretim Kurumunda Araştırma Yapmak Üzere Yurt İçine Getirilmelerine İlişkin Başvuru Şartları (Uluslararası Bilim İnsanları için YÖK Destek Programı (YÖK International Fellowship Programme))

- a) Yabancı uyruklu olmak, (Çifte vatandaşlıklarından biri Türk vatandaşlığı olanlar ya da herhangi bir sebeple Türk vatandaşlığını kaybetmiş olanlar faydalanamaz.)
- b) University Ranking by Academic Performance (URAP), Times Higher Education (THE), Academic Ranking of World Universities (Shanghai) ve World University Rankings (QS) tarafından yapılan dünya üniversite sıralamalarında, son 3 (üç) yıl içerisinde ilk 700 içerisine giren üniversitelerden birinde Osmanlı Tarihi, Genel Türk Tarihi, Türkoloji, Türk Dili ve Edebiyatı veya Türk Kültürü alanlarında doktora tez aşamasında olan ya da doktora eğitimini son iki yıl içerisinde tamamlamış olmak,
- c) YÖK'ün belirlediği yurt içindeki bir üniversiteden bir ya da iki yarıyıl için çalışma yapmak üzere kabul almak,

Görevlendirme Süreleri ve Şekli

MADDE 5-

(1) Bu usul ve esasların 4 üncü maddesi kapsamında görevlendirilecek öğretim elemanlarının ve yabancı uyrukluların görev süreleri;

- a) Doktorasının tez aşamasında olan Araştırma Görevlileri için en az 1 ay en fazla 3 ay,
- b) Doktora eğitimini tamamlamış Araştırma Görevlileri ve Doktor Öğretim Üyeleri için en fazla 9 ay,

c) Yurt Dışı Akademik İzin (Sabbatical) kapsamında görevlendirilecek Öğretim Üyeleri için en fazla 9 ay,

ç) Yurt içinde bir yükseköğretim kurumunda araştırma yapacak yabancı uyruklular için en az 1 en fazla 2 yarıyıl (en az 4 ay-en fazla 8 ay) ile sınırlıdır.

(2) Öğretim elemanlarının bu amaçla yurt dışında görevlendirmeleri 2547 sayılı Kanunun 39 uncu maddesi uyarınca yapılır.

Kontenjanlar

Madde 6-

(1) Bir yıl içerisinde,

a) En fazla 100 araştırma görevlisinin doktora tez konuları hakkında araştırma yapmak üzere,

b) En fazla 100 doktora eğitimini tamamlamış araştırma görevlisi veya doktor öğretim üyesinin doktora sonrası çalışma yapmak üzere,

c) En fazla 200 öğretim üyesinin ise yurt dışı akademik izni (sabbatical) kapsamında 12 inci Kalkınma planındaki öncelikli alanlarda araştırma yapmak üzere, yurt dışına gönderilmesi desteklenir.

(2) En fazla 10 yabancı uyruklu doktora öğrencisi ile en fazla 10 doktorasını tamamlamış yabancı uyruklu araştırmacı, yurt içindeki bir yükseköğretim kurumunda araştırma yapmak üzere desteklenir.

Programlara Başvuru ve Değerlendirme

MADDE 7-

(1) Bu Usul ve Esasların 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları kapsamındaki başvurular YÖKSİS üzerinden elektronik olarak yapılır. Başvuru sürecine ilişkin detaylar ilgili dönemde YÖK tarafından ilan edilir.

(2) Başvurular, Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nda görüşülerek karara bağlanır.

(3) Eksik veya yanlış beyan verdiği tespit edilenlerin başvuruları iptal edilir.

(4) Programlardan 5 sene içinde sadece bir kez faydalanılabilir.

(5) Yurt içindeki bir yükseköğretim kurumuna araştırma yapmak üzere gelecek yabancı uyruklu doktora öğrencileri veya doktora sonrası araştırmacıların başvuru ve değerlendirme işlemleri;

a) Programa dahil edilecek yurtiçindeki üniversite ve kontenjanlar Yükseköğretim Yürütme Kurulunca belirlenir.

b) Belirlenen üniversiteler tarafından çağrıya çıkılır ve yapılan değerlendirmeler sonucunda desteklenmeye hak kazanan uluslararası öğrenci veya doktora sonrası araştırmacılar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Ödemeler

MADDE 8-

(1) Bu usul ve esaslar uyarınca yapılan değerlendirmeler sonucunda yurt dışına çıkması uygun bulunan öğretim elemanları ile yurt içindeki bir yükseköğretim kurumunda araştırma yapmak üzere ülkemize gelen yabancı uyruklu doktora öğrencisi ve doktora sonrası araştırmacılara aylık 43.000 TL'yi geçmeyecek şekilde Yükseköğretim Yürütme Kurulu tarafından belirlenen tutarda destek verilir.

(2) Yükseköğretim kurumları, bütçelerine gelir kaydedilen destek tutarlarını öğretim elemanlarına ve yabancı uyruklulara tek seferde ödeyebilir.

(3) Bu kapsamda yurt dışına gönderilen öğretim elemanlarına, 6245 sayılı Harcırah Kanunu uyarınca harcırah ödenmez. İlgililere söz konusu Kanun kapsamında YÖK tarafından 21.500 TL olarak belirlenen yol giderini geçmemek üzere gidiş ve dönüş yol masrafları ile vazife mahalli ile istasyon, iskele veya durak arasındaki nakil vasıta masrafları da bir sefere mahsus olmak üzere karşılanabilir.

(4) Yükseköğretim kurumlarına aktarılan yol masraflarının öğretim elemanlarına ödenmesinde, Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde yurt dışı geçici görev yolluklarının ödenmesi sırasında aranan belgeler ödeme belgesine bağlanır.

Programın Yürütülmesi

MADDE 9 –

(1) Programlara ilişkin işlemler bu Usul ve Esaslarda belirlenen hükümlere uygun olarak yürütülür.

(2) Bu usul ve esaslar kapsamında desteklenecek öğretim elemanları ve araştırmacıların, destek süresi, destek tutarı, başvuru şartları, başvuruları değerlendirme ve seçme süreçleri ile her türlü temel kural ve ilkeler Yükseköğretim Yürütme Kurulu tarafından belirlenir.

Kaynak Aktarımı

MADDE 10-

(1) 2547 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine göre YÖK bütçesinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine kaydedilen ödenekten ilgili program kapsamında kullanılması uygun görülen destek tutarları, YÖK bütçesine gider kaydedilmek suretiyle YÖK Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından ilgili yükseköğretim kurumunun muhasebe birimi hesabına tek seferde aktarılır.

(2) Araştırma görevlisi kadrosunda görev yapan doktora öğrencilerinin tez konuları hakkında araştırma yapmak için yurt dışına gönderilecek bursiyerlere aktarılmak üzere, YÖK tarafından yükseköğretim kurumlarına aktarılan tutarlar bir yandan ilgili yükseköğretim kurumu bütçesinde “04.5.1.14-YÖK Yurtdışı Araştırma Destekleri” ekonomik koduna öz gelir, diğer yandan “746-Araştırma Görevlileri Yurtdışı Araştırma Bursu Hizmetleri” faaliyeti ve “05.04-Hane Halkı ve İşletmelere Yapılan Transferler” ekonomik koduna ödenek kaydedilmek suretiyle “05.04.10.01-Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar”, ekonomik kodundan tahakkuka bağlanarak bursiyerlere ödenir.

(3) Doktora eğitimini tamamlamış araştırma görevlisi veya doktor öğretim üyelerinin doktora sonrası çalışmalar için yurt dışına gönderilecek bursiyerlere aktarılacak üzere, YÖK tarafından yükseköğretim kurumlarına aktarılan tutarlar bir yandan ilgili yükseköğretim kurumu bütçesinde “04.5.1.14-YÖK Yurtdışı Araştırma Destekleri” ekonomik koduna öz gelir, diğer yandan “768- Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı ve Yurtdışı Destek Hizmetleri” faaliyeti ve “05.04-Hane Halkı ve İşletmelere Yapılan Transferler” ekonomik koduna ödenek kaydedilmek suretiyle “05.04.10.01-Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar”, ekonomik kodundan tahakkuka bağlanarak bursiyerlere ödenir.

(4) Öğretim üyelerinin yurt dışı akademik izin (Sabbatical) kapsamında araştırma yapmak için yurt dışına gönderilecek bursiyerlere aktarılacak üzere YÖK tarafından yükseköğretim kurumlarına aktarılan tutarlar bir yandan ilgili yükseköğretim kurumu bütçesinde “04.5.1.14-YÖK Yurtdışı Araştırma Destekleri” ekonomik koduna öz gelir, diğer yandan “768- Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı ve Yurtdışı Destek Hizmetleri” faaliyeti ve “05.04-Hane Halkı ve İşletmelere Yapılan Transferler” ekonomik koduna ödenek kaydedilmek suretiyle “05.04.10.01-Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar”, ekonomik kodundan tahakkuka bağlanarak bursiyerlere ödenir.

(5) Uluslararası Bilim İnsanları için YÖK Destek Programı kapsamında ülkemize gelecek yabancı uyruklulara aktarılacak üzere, YÖK tarafından yükseköğretim kurumlarına aktarılan tutarlar bir yandan ilgili yükseköğretim kurumu bütçesinde “04.5.1.12-YÖK Yabancı Uyruklu Öğrenci Programı Destekleri” ekonomik koduna öz gelir, diğer yandan “742-Yabancı Uyruklu Öğrenci Programı Kapsamında Yürütülen Hizmetler” faaliyeti ve “05.04-Hane Halkı ve İşletmelere Yapılan Transferler” ekonomik koduna ödenek kaydedilmek suretiyle “05.04.10.01-Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar”, ekonomik kodundan tahakkuka bağlanarak yabancı uyruklulara ödenir.

Harcama ve İade

MADDE 11 –

(1) Programlar kapsamında yükseköğretim kurumlarına aktarılan destek tutarları, Yükseköğretim Yürütme Kurulu kararı ile belirlenen dağılıma uygun olarak kullanılır. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarına aktarılan tutarların kullanılmayan kısmı, YÖK muhasebe biriminin hesabına iade edilir.

(2) Yükseköğretim kurumları tarafından destek ödemeleri gerçekleştirilmeden önce öğretim elemanlarının veya yabancı uyruklu araştırmacıların destek şartlarını kaybetmesi halinde, destek miktarları bu durumun ortaya çıktığı günü takip eden en geç 1 ay içerisinde YÖK muhasebe birimi hesaplarına aktarılır ve buna ilişkin bilgi YÖK Proje Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığına resmi yazı ile iletilir. Belirlenen sürede aktarılmayan tutarlar ilgili üniversite adına kişi borçları hesabına alınarak faiziyle birlikte tahsil edilir.

(3) Yükseköğretim kurumları tarafından destek ödemeleri gerçekleştirildikten sonra öğretim elemanlarının veya yabancı uyruklu araştırmacıların destek şartlarını kaybetmesi halinde, iadesi gereken destek miktarları bu durumun ortaya çıktığı günü takip eden en geç 1 ay içerisinde, ilgili yükseköğretim kurumu tarafından öğretim elemanı adına kişi borçları hesabına alınarak takibine başlanılır ve buna ilişkin bilgi YÖK Proje Geliştirme ve Destekleme Daire Başkanlığına resmi yazı ile iletilir.

(4) Yükseköğretim kurumlarının kişi borcuna aldıkları tutarlardan yapılacak tahsilatlar en geç 1 ay içerisinde YÖK muhasebe birimi hesaplarına aktarılır ve buna ilişkin bilgi YÖK Proje Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığına resmi yazı ile iletilir.

Sorumluluk

MADDE 12-

(1) Yükseköğretim kurumları bünyesinde kurulan YÖK Bursları Takip Şubesi, öğretim elemanları ve araştırmacıların, yurt dışına çıkış ve dönüş tarihleri, yurt dışında yaptıkları çalışmaların raporlamaları, adlarına yatırılan tutarların ve yol ücretlerinin ödenmesi, iadesi ile benzeri süreçlerin takibinden sorumludur.

(2) Yükseköğretim kurumları, bu Usul ve Esaslarda kendisine verilen görevlerin mevzuata uygun olarak ve etkin bir şekilde yürütülmesinden ve YÖK'e gerekli bilgi akışının sağlanmasından sorumludur.

(3) Yükseköğretim kurumlarına gönderilen kaynağın amacı dışında kullanılması durumunda sorumluları hakkında idari, mali ve cezai hükümler ayrıca uygulanır.

(4) Öğretim elemanları ve araştırmacılar, bu usul ve esaslar uyarınca desteğinin kesilmesine sebep olacak bir durumun ortaya çıkması halinde üniversitesine bilgi vermekle ve varsa kendisine fazladan ödenen tutarı iade etmekle yükümlüdür.

(5) Harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi, yükseköğretim kurumlarında yapılan yersiz ve fazla ödemededen, görevleri ile ilgili olarak yapmaları gereken iş ve işlemlerle sınırlı olmak üzere, sorumludur.

(6) Türk vatandaşı öğretim elemanları yurt dışındaki; yabancı uyruklu doktora öğrencisi veya doktora sonrası araştırmacılar ise yurt içindeki araştırmasını tamamladıktan sonra en geç iki ay içerisinde yaptığı araştırma ve çalışmalar ile ilgili bir nihai raporu rektörlük aracılığıyla YÖK'e sunmakla yükümlüdür.

Taahhütname ve Kefaletname Senedi

MADDE 13- Bu usul ve esasların 4 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında yurt dışına gönderilenlerden mücbir sebepler hariç olmak üzere; yurt içindeki üniversitesine dönmeyenler, döndükten sonra doktorasını tamamlayamayanlar ile doktora süresinin bitiminden önce herhangi bir sebeple üniversitesi ile ilişkisi kesilenler, yurt içi aylıkları hariç olmak üzere anılan bent kapsamında yapılan tüm masrafların iki katı tutarında borçlandırılır. Bunlara yurt dışına çıkmadan önce, YÖK tarafından hazırlanan ve ekte yer alan Taahhütname ve Kefaletname senedi ilgili üniversite tarafından imzalatılır.

Destegın Sonlandırılması

MADDE 14- Kamu görevinden çıkarılmış veya olağanüstü hal döneminde alınan tedbirler nedeniyle görevine son verilmiş olanlar ile terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca

devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla irtibatı bulunduğu anlaşılanların destek ödemeleri hemen sonlandırılır.

Denetim

MADDE 15– Bu Usul ve Esaslar kapsamında yükseköğretim kurumları tarafından yürütülen faaliyetler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre ilgili kurumların iç denetime tabi tutulur. YÖK, gerektiğinde ilgili kurumları yeniden denetim yapmaya yetkilidir.

Tereddütlerin Giderilmesi

MADDE 16– Bu Usul ve Esasların uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Yükseköğretim Yürütme Kurulu yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 17- Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü üzerine YÖK tarafından belirlenen bu Usul ve Esaslar 1/1/2025 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 - (1) Bu Usul ve Esasları, Yükseköğretim Kurulu Başkanı yürütür.